

185.) Թափալ Վանանդեցի (Եղեշէ 90. Գարպ. 210.) Թափիկ, եպիսկոպոս Բասենոյ. (Եղեշէ 22, 139. Գարպ. 125.) Հայերէն Թափ և ձեռաց ներքսկողմն, ոտքին ներքանը, եւ ընդ-հանրապէս՝ ոտք (անասնոց). Թափալ և Թափանաս-նոց, ուստի Թափիկ նուազական իկ մասնկաւ կազմուած է Թափէն:

Թափիկ. (յիշուած է միայն սեռական՝ Թափիկ.) Բագրատունի մը (Թովմ. Արծրունի, տպ. Պետրք. 1887, էջ 109.) Հայր Աբղղանճի (անգ. 309.) որդի խեղճնկայ, Հայր Թաղէտի (անգ. 310—311.) որդի Թաղէտի, Հայր Աբղղանճի (անգ. 311.) Հայերէն Թափ բառէն եւ իկ նուազականէն կազմուած:

Իշիփիկ. (Ստեփանոս Օրպէլեան, տպ. Գարիգ 1859, Բ, 61. Թովմ. Վթղ. 79) իրեւ-փաղաքական մականուն Սիւնեոյն Վասակայ. Իշ-իան բառէն եւ իկ մասնկէն կազմուած:

(ՄԱՅԵՆԻՆ ԷԼ ԱՆԷՄԻ.)

ՄԱՅԵՆԱԽՕՍԱԿԱՆ

ՆՈՐԹԱՅԵՆ ԱՂԲԵՐԷ Մ. ԽՈՐԵՆՆԵՐԻՈՑ

Յաջորդ հատուածիկ մատնախօսական քննութիւն մըն է Գարիգէր հայագիտին «Հանդիսիս», մէջ հրատարակած նետազօտութեանց, որ լոյս տեսած է Moscow Обозрение (Նովոճ Օբոզրեննէ) Թերթին մէջ (Թիֆլիս 29 Մարտի, 1894. Թիւ 3552.) Գորիշն է Հազարեան ժամանակի վրացիներն ուսուցչապետը: ԽՄՐ.:

Հասնօթ Հայագէտ պրոֆ. Գարիգի աւելեւեան լեզուաց դպրոցի, Կարիւր, վերջերս գրեցի մը հրատարակեց որ նուիրած է Հայոց պատմութեան «Հօր», Մովսէս Խորենացւոյն, Միշին. հիմայ այնպէս կը կարծուէր, — Թէեւ այս կարծեաց գէմ են ի վաղուց անտի Գուտափու եւ իր նախորդներն, — Թէ Մովս. Խորենացի Ն, դարու պատմագիր է, Կարիւրի քննութիւններն որ ապուած են Վիեննական Հայ ամսագրի «Հանդիսի» մէջ, կը գրաւեն Խորենացւոյն վերագրուած պատմութեան վերջնական յօրինման ժամանակը սահմանալու խնդիրը: Հանգուցեալ Պատկանեան՝ Խորենացւոյն ընծայուած աշխարհագրութիւնը տարաւ միջեւ Է. դարոյ իսկ Կարիւր աւելի յառաջ կ'երթայ եւ Հայոց պատմութեան «Հօր», աշխատութեան մէջ մտած աղբիւրներու հիման վրայ՝ այն պատմութեան յօրինումը կը մղէ միջեւ Է. դարու վերջը կամ Է.ի սկիզբը: Այս կարծեաց իրեւ ապացոյց կը ծառայէ այն մտա-

ծութիւնը Թէ Մ. Խորենացի օգտուած է Սոկրատայ եկեղ. պատմութեան հայերէն թարգմանութենէն, որ եղած է Է. դարու երկրորդ կիսուն: — Կարիւր՝ ի մէջ այլոց, Սոկրատէն փոխառեալ կը համարի Խորենացւոյ այն գլուխն, ուր կը պատմուի Ս. Դուռնի քարոզութիւնն ի Վաստան: Սակայն՝ այս գլխոյ մէջ յիշուած յատուկ անունները (Արմաշ, Դուռնի, Միհրան) մտածել կու տան Թէ կար ուրիշ աղբիւր մը, ուր յիշուած էին այն անունները. այլապէս անհնար կը լինէր բացատրել Խորենացւոյ գլխին մէջ ասոնց յիշատակութիւնը, երբ բացատրել են այն անունները Սոկրատայ, Սողոմոնի ու Թէոդորիտէի քով: Այս մասին Կարիւր՝ Խորենացւոյ աղբիւրը չի յիշատակեր, բայց հանգուցեալ Բակրաձէ պապիսի աղբիւր կը համարի Վրաց պատմութիւնը: Այժմ, երբ գտնուած է «Վրաստանի դարձը», յիշատակարանն, որու յօրինումը կը վերաբերի Է. դարուն, անհաւանական չ'երեւար վրացի պատմագիրն ենթադրու-թիւնը, եթէ ընդ. ամին ի նկատ առնուի, որ քանի մի հայագէտներ Խորենացւոյ պատմութիւնը կ'իջեցնեն ոչ միայն միջեւ Է. այլ Նոյն իսկ միջեւ Թ. դար:

Թրգմ. Գ. Տիւրքան:

Ա. Խ—Ա:

ՊԱՏՄԱԿԱՆ

ԿԱՆԿԱՆԱԿԱՆ ԿԱՌԱՐԱԿԱՆ ՀԱՅԵՐԷ

Գ.

Ինչպէս յայտնի է՝ այս օրս Վրացի կաթողիկոսայց գլխաւոր ապաստանարանն եւ հոգեւոր ու մտաւոր կենդրոնն է Կ. Պոլսի Ֆերի-գիւղին վանքը, որուն հիմնադիրն եղած է Տէր Պետրոս Վ. Խարխաւարեան*, 1849 թուականին:

*Յմարագրութեան յատուկ տեղեկութեանց համաձայն կ'անցնենք յաջորդը:

Յիշեալ անձին ազգանունն երեք կերպ կը գտնենք գրած. — 1. իւր յատուկ ծննդագիր հայերէն ստորագրութիւնը՝ «Ի ունամեմ» «2. Պետրոս Վ. Խարի շարի Վ ճեղհ. Միշիսարի Վրացի Հայոց», — 2. Գաղղիաբն լեզուաւ իտալական ուղղագրութեամբ վրացի ծնով. «P. Pierre Carislaranti, Sup. général et Fondateur de la Congrèg, Géorgienne», — 3. Հատուածագրին տուածի՝ հայածի (անընշտ նազարց), Տէր Պետրոս Խարիսիսարեան:

Այս կորնի հիմնադիրն իրեն հայածէս Աղադապիտ» կը իտեւը համարակն եւ կը գրէր հայերէն. գրասար հայերէնէ կ'վրացի լեզու գրեցր կը թարգմանէր իւր կրօնաւորացն համար, որոնցմէ ոմանք իրեն